

Bölüm 2

JİNEKOLOJİK KANSERLERDE CERRAHİ, RADYOTERAPİ, KEMOTERAPİ VE HEMŞİRELİK BAKIMI

Ecem Ülkü HACİFAZLIOĞLU¹
Nevin ŞAHİN²

GİRİŞ

Günümüzde özellikle gelişmiş ülkeler başta olmak üzere jinekolojik kanserler, en sık karşılaşılan kanser türlerinden biri haline gelmiştir. Kadın kanserlerinde, meme kanserinden sonra en fazla mortalite gösteren kanserlerdir. Jinekolojik kanserlerde tedavi, birçok basamak ve tür içermektedir. Güncel tedavi seçenekleri, hastanın psikososyal olarak iyilik hali, hızlı iyileşmesi ve mortalite oranlarını düşürmektedir. Erken tanı, tedavi ve hastalığı yönetim ve son aşama olan palyatif bakım ve tedavi büyük önem arz etmektedir. Kanser tedavisi, taramaları ve farkındalığı arttırmakta hemşirelere de büyük sorumluluklar düşmektedir.

1. JİNEKOLOJİK KANSERLER NEDİR?

Kadın üreme organlarında tutulum gösteren kanser türleridir. Başladığı organa göre isimlendirilirler. Kadınlarda meme kanserinden sonra gelen ve en sık görülen jinekolojik kanserler uterus ve over kanserleridir(1).

2. JİNEKOLOJİK KANSER TÜRLERİ VE TEDAVİ YÖNTEMLERİ

2.1 Vulva Kanseri

Vulva kanseri, kadın kanserlerinin %1ini, genital kanserlerin yüzde %5ini oluşturmaktadır. Daha çok ileri yaşlarda görülen vulva kanseri vakalarının %50si labia majörlerde, %15-20si labia minörlerde oluşmaktadır⁽²⁾. Özellikle son yıllarda HPV enfeksiyonu insidansı arttığı için görülme sıklığı da bununla orantılı artmış-

¹ İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Florence Nightingale, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek lisans öğrencisi Ecem Ülkü Hacifazlıoğlu, ecemhfo98@gmail.com

² Prof. Dr. Nevin Şahin, İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa, Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, Kadın Sağlığı ve Hastalıklar Hemşireliği AD. Bşk, nevin.sahin@iuc.edu.tr.

yalı bilgileri hasta bakımına yansıtması oldukça önemlidir. Hemşirelik bakımında bireyi ve ailesini bütüncül değerlendirmek, gerekli desteği almalarını sağlamak, semptom yönetimlerine yardımcı olmak oldukça önemlidir.

KAYNAKÇA

1. Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, *Kanserin Nedenleri ve Sık Görülen Kanseler*, 2017. [https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/kanser-nedir-belirteleri/kanser-nedir-belirteleri1/kanserin-nedenleri-ve-sik-gorulen-kanseler.html](https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/kanser-nedir-belirtileri/kanser-nedir-belirteleri1/kanserin-nedenleri-ve-sik-gorulen-kanseler.html).
2. Güngördük K, İlhan T, Vulva Kanseri, Jinekolojik Kanselerin Yönetimi Kılavuzu, 2017.
3. Amerikan Kanser Topluluğu, *Vulva Kanseri ve Risk Faktörleri*, 2018. (Son Erişim 16 Ocak 2018) <https://www.cancer.org/cancer/vulvar-cancer/causes-risks-prevention/what-causes.html>.
4. John Hopkins Medicine, *Vulvar Cancer, John Hopkins Hospital*, 2020. <https://www.hopkinsmedicine.org/health/conditions-and-diseases/vulvar-cancer>.
5. Şen S, (2020). Vulva Kanseri Sistemik Tedavi Rejimleri, Asiye Uzun(Ed), *Jinekolojik Kanseler* içinde (s. 227-235). Ankara: Akademisyen Kitabevi.
6. Vandoorn Hi Ansiks A, Neoadjuvant chemoradiation for advanced primart vulvar cancer. Cochrane database system, 2011.
7. Hyde S, Buist M, Schithuis M, Prognostic Value of Bilateral Positive Nodes in Squamous Cell Cancer of the Vulva, ResearchGate databased, 2009. https://www.researchgate.net/publication/26888723_Prognostic_Value_of_Bilateral_Positive_Nodes_in_Squamous_Cell_Cancer_of_the_Vulva
8. Jacobs MV, Manos MM, *Human Papillomavirus is a Necessary Cause of invasive cervical cancer worldwide*, 1999.
9. Özgül N. Türkiye'de Serviks Kanseri Durumu ve Yapılan Serviks Kanser Tarama Çalışmaları. içinde: Türkiye'de Kanser Kontrolü. Ankara, 2011.
10. Martin L, Pernoll Md, *Serviks Kanseleri ve Tanı, Obstetrik ve Jinekoloji El Kitabı*, 2008.
11. Dilek S, Dilek T, Erken Evre Serviks Kanseri Güncel Cerrahi Tedavisi, *Türk Jinekolojik Onkoloji Dergisi*, 2004; 4 (7), 125-133. 2004.
12. Türk Jinekolojik Onkoloji Derneği, Serviks Kanseri Toplum İçin Nedir? , 2015.
13. Karateke A, Gürbüz A, Kabaca C, Şahinoğlu Z, Erken Evre Servikal Kanserde Abdominal Radikal Trakelektomi, Zeynep Kamil Eğitim ve Araştırma Hastanesi - Kadın Hastalıkları Bölümü Olgu Sunumu, 2004.
14. Mısırlıoğlu S, Taşkıran Ç, Laparoskopik Pelvik-Paraaortik Lenf Nodu Diseksiyonu, Jinekolojik Onkolojide Laparoskopik ve Robotik Cerrahi Özel Sayısı, 2016.
15. ESGO (Avrupa Jinekolojik Onkoloji Topluluğu), Serviks Kanseri, Ankara, 2018.
16. Bektaş K. (2020) Serviks Kanseri Cerrahi Sonrası Adjuvan Tedavi, Asiye Uzun(Ed), *Jinekolojik Kanseler*, (s. 173-181). Ankara: Akademisyen Kitabevi.
17. Aslan E, Jinekolojik Tümörler, Hemşirelik Bakımı III, HEMŞİRELİK LİSANS TAMAMLAMA PROGRAMI, 2016.
18. Türk Jinekolojik Onkoloji Derneği, Endometrium Kanseri, 2017.
19. Akbaş B, Aran T. (2019). *Endometrium Kanseri Cerrahi Tedavi*, Jinekolojik Kanseler. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri.
20. Avrupa Jinekolojik Onkoloji Derneği, *Endometrium Kanseri Cep Rehberi*, 2015.
21. Özşaran Z, Endometrium Kanseri Tedavisindeki Gelişmeler, Tıbbi Onkoloji Derneği, 2017. -Karabulut S, Saip PM, *Endometrium Kanseri Kemoterapi*, *Endometrium Kanseri Özel Sayısı*, Türkiye Klinikleri Gynecology Obstetrics, 2014.
22. Solmaz U, Ekin A, Mat E, Dereli L, Gezer C, Gökçü M, Ayaz D, Sancı M, *Endometriyum Kanseri Güncel Yaklaşımlar*, *Türk Jinekolojik Onkoloji Dergisi*, 2016-1, Sayfa 7-16.
23. Aslan K, Fırat Cüylan Z, Öz M. (2021). Endometriyum ve Serviks Kanseri İmmünoterapinin Yeri. Sancı M, (Ed.), *Jinekolojik Onkolojide Tartışmalı Konular*, Ankara: Türkiye Klinikleri.

Jinekoloji Hemşireliği

24. Kılıç F. (2020). Over Kanserlerinde İzlem ve Takip Asiye Uzun(Ed), *Jinekolojik Kanserler*, (s. 227-235). Ankara: Akademisyen Kitabevi.
25. Halk Sağlığı Müdürlüğü, Over Kanseri, TC Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Müdürlüğü, 2017.
26. Türkiye Kansere Savaş Vakfı, Over Kanseri, Kansere Türleri, 2021.
27. Özdeş EK, Çelik H, Kökçü A, Over Kanserinde Cerrahi Tedavi, Türkiye Klinikleri, 2016.
28. Gershenson DM. Clinical Management Potential Tumours Of Low Malignancy. *Best Pract Res Clin Obstet Gynaecol* 2002.
29. Yıldız E. (2020). Müsinöz Tip Over Adenokarsinomu Asiye Uzun(Ed), *Jinekolojik Kanserler*, (s. 81-95). Ankara: Akademisyen Kitabevi.
30. Bektaş O.(2020). Borderline Over Tümöründe Yönetim, Asiye Uzun(Ed), *Jinekolojik Kanserler*, (s. 95-107). Ankara: Akademisyen Kitabevi.
31. Sarıkaya S. (2020) Malign Seks Kord Stromal Tümör, Asiye Uzun(Ed), *Jinekolojik Kanserler*, (s. 107-119). Ankara: Akademisyen Kitabevi.
32. Can B. (2020). Over Kanserinde Primer Adjuvant Kemoterapi, Asiye Uzun(Ed), *Jinekolojik Kanserler*, (s. 37-57). Ankara: Akademisyen Kitabevi.
33. Akgör U, *Rekürren Epitelyal Over Kanserlerinde Kemoterapötik Ajanlar ve Hedeflenmiş Tedaviler*, 2020.
34. Erkoç S, Vural Ç, Güçlü Ç, Can Ö, Alanoğlu Z, Alkış N, *Sitoredüktif Cerrahi ve Hipertermik İntraperitoneal Kemoterapi Uygulanan Hastalarda Anestezi Yönetimi ve Perioperatif Sonuçlar*, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası, 2020.
35. Günakan E, Dursun P, Over Kanseri: Nüks Epitelyal Over Kanserlerinde Tedavi, Kanselerde Evrelere Göre Tedavi: Cerrahi, Kemoterapi, Radyoterapi ve Diğer Güncel Yöntemler. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2019.
36. Barbaros B, Dikmen M, Kansere İmmünoterapisi, Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 2015.
37. Yıldırım N, Özşaran AA.(2021). Over Kanserinde İmmünoterapinin Rolü Ne Olmalı?, *Jinekolojik Onkolojide Tartışmalı Konular*. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri.
38. Yıldız G. (2020) Gebelikte Over Kansere Yaklaşım, Asiye Uzun(Ed), *Jinekolojik Kanserler*, (s. 67-81). Ankara: Akademisyen Kitabevi.
39. Alandağ C, Özdemir F.(2019). *Vulva Ve Vajen Kanserlerinde Sistemik Tedavi*, Jinekolojik Kanserler. (1. Baskı). Ankara: Türkiye Klinikleri.
40. Vatansver D, Berkman S.(2019). *Vajina Kanserinin Tedavisi*, *Jinekolojik Kanserlerde Evrelere Göre Tedavi: Cerrahi, Kemoterapi, Radyoterapi ve Diğer Güncel Yöntemler*. (1. Baskı). Ankara: Türkiye Klinikleri.
41. Özban AS. (2020). Vajinal İntraepitelyal Neoplazide Tedavi, Asiye Uzun(Ed), *Jinekolojik Kanserler*, (s. 199-209). Ankara: Akademisyen Kitabevi.
42. Oncology Nurse, <http://www.nursesource.org/oncology.html> Erişim Tarihi: 22.10.2021.
43. Reis N. Jinekolojik Kansere Ve Tedavisinin Kadın Cinsel Sağlığına Etkileri. C.Ü.Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi, 2003.
44. Hızarcı S, Sevil Ü, Yağız R, Jinekolojik onkolojide navigatör hemşireliği, I. Uluslararası ve II. Ulusal KADIN SAĞILIĞI HEMŞİRELİĞİ KONGRESİ, syf 168, Mart 2018.
45. Kırca N, Aksu H, Jinekolojik kanserlerin kadınlar üzerindeki psiko-sosyal etkisi, I. Uluslararası ve II. Ulusal KADIN SAĞILIĞI HEMŞİRELİĞİ KONGRESİ, s 202, Mart 2018.
46. Aslan E, Jinekolojik Tümörler, Hemşirelik Bakımı III. Hemşirelik Lisans Tamamlama Programı, İstanbul Üniversitesi Açık Ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, 2010.
47. Jinekolojik Kanserlerin Yönetimi Kılavuzu, *Vulva Kanseri*, TRSGO, 2018. <http://trsgo.org/files/yonetim-kilavuzlari/Vulva-Kanseri.pdf>
48. Eroğlu K, Koç G, Jinekolojik Kansere Kontrolü ve Hemşirelik, Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 2014.
49. Kurtoğlu E, Kökçü A, Over Kanserinde Cerrahi Tedavi. *Türkiye Klinikleri J Med Oncol*, 2016; (1), 11-13